

הסוגיא במס' ר"ה

(1) מסכת ראש השנה דף כ':

כי סליק רבי זירא שלח להו צריך שיהא לילה ויום מן החדש וזו שאמר אבא אבוה דר' שמלאי מחשבין את תולדתו נולד קודם חצות בידוע שנראה סמוך לשקיעת החמה לא נולד קודם חצות בידוע שלא נראה סמוך לשקיעת החמה למאי נפקא מינה אמר רב אשי לאכחושי סהדי אמר רבי זירא אמר רב נחמן כ"ד שעי מכסי סיהרא לדידן שית מעתיקא ותמני סרי מחדתא לדידהו שית מחדתא ותמני סרי מעתיקא למאי נפקא מינה אמר רב אשי לאכחושי סהדי...

(2) רש"י שם

נולד קודם חצות. היום בידוע שנראה היום קודם שתשקע החמה שאין הלבנה מתכסה מבני א"י שהם במערב אלא שש שעות אחר חדושה מתוך קוטנה שהלבנה לעולם בשש שעות לאחר חדושה בקרן מערבית דרומית ונראית להם:

[לא] נולד [עד] אחר חצות. בידוע שלא יראה היום שהיא קטנה כל שש שעות ונעלמת מעין כל:

ג' דעות בדבר

א. דעת בעה"מ וחזו"א

(3) בעל המאור

כי סליק רבי זירא אמר צריך שיהא לילה ויום מן החדש כלומר אין אנו קובעין היום ר"ה אא"כ היה בו המולד מתחלת הלילה במקום אחד ממקומות היישוב ואע"פ שאין המולד נתקן אלא עד י"ח שעות ואין לנו מן החדש אלא שש שעות אנו מוצאין מקום אחר שיש בו לילה ויום מן החדש.

(4) שו"ת מן השמים סי' ס"א

סא. ועוד נסתפקנו בשלש שמועות במס' ראש השנה א) שנאמרו מפי רבי זירא, האחת שצריך שיהיה לילה ויום מן החדש, והשניה נולד קודם חצות בידוע שנראה סמוך לשקיעת החמה, והשלישית עשרים וארבע שעי מכסי סיהרא. ונשאנו ונתנו בהם וטרחנו שבח ליוצרינו והגענו ליסוד הסוד והסתיים ביניהם כאשר פירשם הר"ר זרחיה, והיה יום ב בכ"א בתמוז, ולערב שאלתי אם יש לסמוך על הפירוש שפירש בהם רש"י או אם העיקר כאשר פירש הר"ר זרחיה זצ"ל ב).
והשיבו: מה זה מהרת למצוא בניג), זרח בחושך אור לישרים ד).

• הריטב"א והר"ן ג"כ מעדיפים את פי' בעה"מ, וזו דעת החזו"א בחוזק

ב. הדעה שאין להתחשב בקו תאריך הלכתית

5) רדב"ז א': ע"ו

דע כי השבת נמסרה לכל אחד מישראל שנאמר כי אות הוא /היא/ ביני וביניכם וכמו שאות הברית הוא לכל א' וא' כן השבת נמסר לכל א' וא' וכיון שהשבת נמסר לכל א' בכל מקום שהוא מונה ששה ימים ובסוף הששה עושה שבת שהוא זכר למעשה בראשית שנאמר כי ששת ימים עשה ה'.

6) הסכמה לספר קו התאריך הישראלי

הרב איסר זלמן מלצר

ראש ישיבת עץ חיים בירושלים

גם אני מסכים לפסק דינו של הב"ד בא"י שהוא מבוסס על תשובת הרדב"ז, וכן פסק בעל שואל ומשיב והגר"ש מוהליבר ועוד הרבה מגדולי ישראל, שאין לשנות ח"ו את השבת בשום מקום בעולם לא ליום ראשון ולא ליום שני, כי אין לנו בש"ס ושלחן ערוך שום רמז שיש להתחשב בשמירת שבת עם קוים, אלא העיקר מונה ששה ומשמר שביעי, ובכל מקום בעולם ישמרו את השבת כמו ששמרו אותו עד עכשיו.

עש"ק פ' וירא תשי"ד

י"ד מרחשון,

נאום איסר זלמן מלצר.

ובנוגע לקביעת קו תאריך, בש"ס ופוסקים ובשו"ע אין רמז לזה (מלבד הכוזרי והרז"ה), וזה הוכחה ברורה שעל פי התורה אין [מקום] קו תאריך לענין קביעת שבת, דכיצד יחסר בתורת ה' תמימה עיקר גדול כזה שגופי תורה תלויים בו, כמו שביאר יפה הגר"מ כשר, שאצלנו יש רק מזרח ומערב. וזה מוכיח כשיטת הראשונים הנ"ל שכך הוא מצות השבת על פי התורה שבכל מקום שהוא יעבוד ששה ימים במקום שהוא נמצא ויום השביעי הוא שבת קודש, ואם הוא בא לישוב שהיום משתנה צריך להתנהג כאנשי המקום, ומזה אין לזוז. והשומע יתברך בכל טוב ולנחלה בלי מצרים.

כעתירת הבעה"ח למען קדושת שבת.

נאום צבי פסח פראנק*.

- וצ"ל לפי אחרונים אלו שלא היה דעת בעה"מ לפסוק להלכה כן לענין הל' שבת
- אלסקה (1867), סמואה (2011), סמואה האמריקאית

ג. דעת הגרי"מ טוקצינסקי

7) מדרש תנחומא קדושים י'

כשם שהטבור הזה נתון בתוך באמצע האיש, כך ארץ ישראל נתונה באמצע העולם.

- קודם שהגיעו שרידי המלחמה ליפן היו יהודים במזרח התיכון עם רבנים תלמידי חכמים והם היו נוגים כאנשי המקום.

א. שמירת שבת

שו"ת אול"צ ח"א סי' י"ד (הכל הולך אחר המקום שנמצא)

כשיגיע לקו המזרח מותר לחלל השבת של מקום שיצא משם, כיון שהוא נמצא עתה במדינה שהוא כבר אצלם יום ראשון, ולכן חל עליו לעשות הבדלה אפילו באמצע היום בלי ברכת מאורי האש. ולפי זה יתכן שאדם יהיה אצלו רק שעה אחת שבת, אם בכניסת השבת הוא סמוך לגבול המזרח, ולאחר שעה כבר נכנס למזרח וכבר התפלל ערבית של שב"ק וקידש על היין, לאחר שעה הוא מתפלל ערבית של מוצש"ק עם הבדלה, והפסיד תפילת שחרית מוסף ומנחה של שב"ק. ובהיפך, אם יצא מהמזרח במוצאי שב"ק לאחר תפילת ערבית והבדלה ולאחר שעה הוא במערב, צריך להתפלל שוב תפילות שבת ערבית שחרית מוסף ומנחה ולקדש

בשו"ת תשובות והנהגות (או"ח ח"ג סי' פ"ו)

הדבר פשוט, שאין שבת אחר שבת, וטעם הדבר, שאין המקום סיבת החיוב דשבת, אלא על הגברא חל החיוב לשמור שבת, רק שחיוב זה נקבע לו כפי המקום שנמצא. אבל אם בשבת כבר קיים ושמר את השבת כפי המקום שנמצא, אין מתחייב שוב בשבת במקום הסמוך לו ... שאם שמר את הפסח, ויצא בגמלא פרחא למקום שלא שקעה חמה ועדיין פסח, פשיטא שאינו חייב יותר"

Star K

One should preferably not depart Sydney, Hong Kong or Shanghai going east over the Pacific on Sunday as, according to the *Chazon Ish*, it is *Shabbos* shortly after take-off, when the plane begins flying northeast over the Pacific Ocean. *B'shaas hadchak* (if very necessary), if one flies on Sunday, one should not do any *melacha d'Oraisa* until nightfall. Similarly, it is preferable that one should not depart from these locations (to fly east toward America) on Friday. *B'shaas hadchak*, if one departs on Friday,²⁷ one must take off well before sunset (to avoid issues of *t'chum Shabbos*) and keep *Shabbos* from sunset until crossing 144.8°W longitude, when it is Friday again according to all opinions, including *Reb Yechiel Michel Tucatzinsky*.²⁸

ב. תפילות

ספר תאריך ישראל

תשובה - הנה יש להסתפק לענין מי שהיה במעלבאון או ביפאן או בכינא וכדומה והתפלל שם ערבית למשל בליל ד' ובבקר ביום ד' התעטף בטלית והניח תפילין וקרא ק"ש והתפלל, וגם התפלל מנחה שם, ושוב נסע לאמריקא ובאמצע נסיעתו עבר הקו התאריך ונעשה לו בחזרה יום ג', אם צריך לחזור ולהתפלל כל התפלות שכבר התפלל כשיגיע יום ד' בחזרה, וגם לחזור ולהניח הטלית והתפילין ולקרית ק"ש כשהחזור לו יום ד', או לא.

והנה כביאור הספק יש לחקור באם חיוב התפלה והמצות של כל יום-יומ, כגון טלית ותפילין, תלויות בימי השבוע כגון ראשון בשבת שני בשבת וכו', והיינו דכל יום ויום מימות השבוע והשנה חייב אדם להתפלל ולקיים המצות של אותו יום, ואשר ע"כ מאחר שכבר התפלל וקיים המצות של יום ד', ממילא אין כאן מקום לחיבו לחזור ולעשותן.

אולם י"ל דלא אזלינן בתר יומי השבוע בזה אלא צריך להתפלל ולקיים המצות של כל ערב ובקר וצהרים של כל יום ויום, ולכן בנ"ד לא איכפת לן באיזה יום בשבוע הוא, אלא כיון שחשך היום ושוב האיר בבקר וכדרך העולם, נעשה יום חדש לענין התפלה והמצות, וע"כ צריך לחזור ולהתפלל כל התפלות ולקיים כל המצות כשיגיע יום מחרת, וצ"ע.

שו"ת בצל החכמה ח"ה סי' ק"ג
אבל הרי לא חייבו חז"ל להתפלל ג' תפלות בראשון בשבת, בשני בשבת וכו', אלא חייבו להתפלל ג' תפלות כל יום ויום וכל ששקעה החמה ויצאו הככבים הרי הוא יום אחר וחובה להתפלל בו זמנין תלתא, ערב ובקר וצהרים.

II. Crossing the Dateline: Repeating or skipping a day by crossing the Dateline poses various concerns in many aspects of *halacha*, including *davening*, *sefira*, holidays, and laws of family purity. The guidelines are as follows: *Halachos* relating specifically to the time of day are not affected by crossing the Dateline. For example, if one *davens Shacharis* on Monday morning on a plane flying westbound, and crosses the Dateline “into” Tuesday morning, one does not *daven Shacharis* again.¹⁶ The person has already fulfilled his obligation and is not required to perform these *mitzvos* until the sun sets and rises again. Furthermore, if one crosses eastbound and experiences an additional sunrise, one would *daven Shacharis* again, even if the day is repeated.¹⁷ However, *mitzvos* that are dependent on the day of the week or month are affected by crossing the Dateline. For example, if one crosses the line westbound from 1:00 p.m. Thursday to 1:00 p.m. Friday, one must begin preparing for *Shabbos* as it is *Erev Shabbos* and *Shabbos* will begin in several hours. If one flies westbound from 1:00 p.m. on Monday, the 16th of *Tammuz*, and crosses the *halachic* Dateline to 1:00 p.m. Tuesday on the 17th of *Tammuz*, one fasts until nightfall.¹⁸

III. Sample Itineraries:

A. Westbound – “Lose a Day” – Qantas Airlines Flight #12
 Leave Los Angeles 10:10 p.m. Sunday – Arrive Sydney 6:10 a.m. Tuesday

Except for the end of the flight, this 15 hour flight is through the night. One *davens Maariv* in Los Angeles. After crossing the Dateline, an additional *Maariv* is not required, even though it instantaneously becomes the next night.¹⁹ If Sunday night is 32 *b'omer*, and one counts *sefira* in Los Angeles, when crossing the Dateline one counts 33 *b'omer* without a *brocha* and then again counts 33 *b'omer* without a *brocha* upon landing in Sydney on Tuesday morning. On Tuesday night, 34 *b'omer*, and on the remaining nights of *sefira*, a *brocha* is recited.²⁰ On *Chanukah*, if one lights three *Chanukah* candles on Sunday night, before leaving Los Angeles, one lights five candles on Tuesday night in Sydney. The fourth night is “skipped”. If a *hefsek tahara* was performed on the previous *Shabbos* afternoon, Sunday is Day #1 of the *shiva n'kiim*, Monday is skipped, Tuesday is Day #2, etc. Sunday is Day #7, and one goes to the *mikvah* on Sunday night.²¹ *Shabbos* and *Yom Tov*²² are on the same day on which the Australians keep it.²³

B. Eastbound – “Gain a Day” – United Airlines Flight #896
 Leave Hong Kong 11:10 a.m. Tuesday – Arrive Chicago 12:50 p.m. Tuesday

The sun sets several hours into this 13 hour flight. It then rises several hours later. One *davens* Tuesday's *Mincha* two hours after take-off, *Maariv* after nightfall, and *Shacharis* after sunrise. Although the Dateline has been crossed before sunrise, and it is Tuesday morning again, one *davens* the Tuesday *Shacharis* on the plane and Tuesday *Mincha* in Chicago. One *davens* all three *tefilos* twice on Tuesday since these laws are governed by cycles of sunrise and sunset, not days of the week.²⁴ If Tuesday is 33 *b'omer*, 33 *b'omer* is counted on Monday night in Hong Kong. After landing in Chicago on Tuesday, 33 *b'omer* is counted again without a *bracha* on Tuesday night, 34 *b'omer*, and on the remaining nights of *sefira*, a *bracha* is recited.²⁵ If Tuesday is the third day of *Chanukah*, three candles are lit on Monday night in Hong Kong and four candles on Tuesday night in Chicago. *Hallel* is recited nine times, as one *davens Shacharis* on Tuesday morning (the third day of *Chanukah*) twice. In this case, if a woman made a *hefsek tahara* on Sunday afternoon in Hong Kong, and crossed the Dateline during the *Shiva Neki'im*, she could go to the *mikvah* on *Motzai Shabbos*, as she has experienced seven days and seven nights.²⁶

פסקי סימן תפ"ג - ספירת העומר תשובות

הנוסע ממדינה למדינה שיש הפרשי שעות, והחוצה את 'קו התאריך'

1. שם: ועל דרך זה מונה והולך עד מ"ט יום. ודנה פוסקי זמננו במי שטס ממקום למקום ע"פ כדור הארץ ועובר את קו התאריך ונוסף לו יום אחד (במקרה שנוסע ממערב למזרח) או נחסר לו יום אחד (במקרה שנוסע ממזרח למערב), אין יתנהג עם ספירת העומר, ושלושה דיעות מציינו כוזה. דעה א. כשנספך²³ לו יום אחד, סופר עוד הפעם את הספירה שספר אתמול

ובלי ברכה, ובהמשך הימים יספור בברכה כאנשי המקום. ואם מפסיד יום אחד, אזי מאז²⁴ ואילך יספור כמנהג אנשי המקום וכלי ברכה, כיון שדילג ספירת יום אחד. דעה ב. אף כשמחסר יום אחד ימנה²⁵ בלי ברכה את היום שאבד לו ושוב ימנה מכאן ואילך כמנהג המקום ובברכה. דעה ג. אין ל²⁶ להתחשב במה שיהודי המקום סופרים, אלא צריך להמשיך את הספירה שלו²⁷

כפי שספר עד עתה בלי דלוג או להכפיל יום אחד, כי ספירת העומר היא מצוה המוטלת על כל יחיד ויחיד ואינו קשור לפי המקום או לקביעות ב"ד.

ומ"מ הסכימו כל הפוסקים הנ"ל שיש²⁸ להימנע ככל האפשר לא לעבור את קו התאריך באמצע ימי הספירה.

עוד הפעם רק על תוכן לעומר אין לזה תועלת. 23. שרת בצל החכמה חיה סי צ"ו – צ"ח, שרת באר משה ח"ו קי אלקטריק סי צ'. 24. ועין בבגדיה שם שטוב שיספור מיד בחצותו את קו התאריך עד יום של ספירה וכלי ברכה ואח"כ ימשיך עם בני המקום וכלי ברכה. 25. שרת משנה הלכות ח"י סי קכ"א, ועייש שאם תחר למקומו ועיין דג ימי ספריה בין שמרוחה יום אחד וכבר ביקר על אותו יום, ויגדו שוב כל ברכה, ומכאן והלך בברכה. 26. שער הלבנה ונוהג לאדמור מליבנאוושש וצ"ל ממת ראית יפני שרע הרב סי תניד טע"א שמעיה מתלת על כל יחיד ויחיד לספור מ"ט יום וביים ה' ללחג חג השבועות, ועייש שלפ"ז יא שחג השבועות שלו לא יהיה באותו יום שחונגים אנשי המקום ועייש שבנעני אמירת יתג מתן תורתנו"א ויכל לומר אלא ביום וזהו רשם, כמבאר בשער הרב